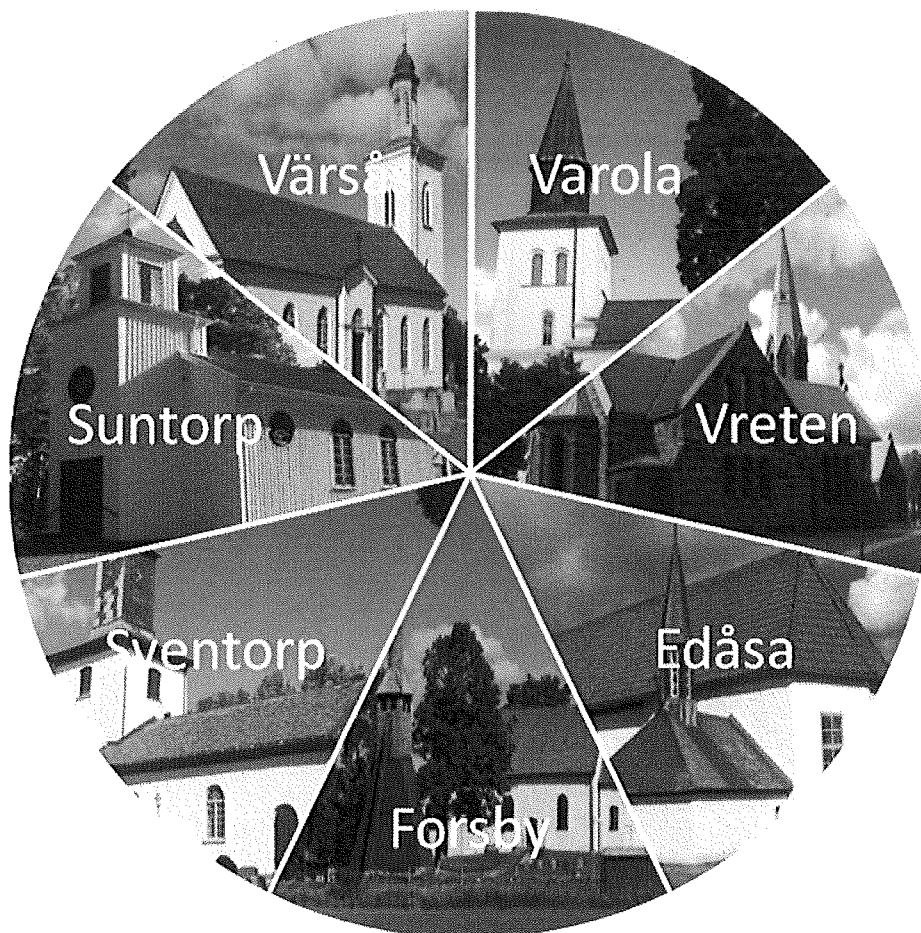

ATT BYGGA KYRKA

Fastställd församlingsinstruktion

För Väsås-Varola-Vreten och Sventorp-Forsby församlingar i

Väsås pastorat

INNEHÅLL

Innehåll.....	s. 2
1. Förord.....	s. 3
2. Vad är vi?.....	s. 4
3. Var är vi?	s. 4
4. Vad vill vi?	s. 5
1. GUDSTJÄNST	s. 6
2. UNDERVISNING.....	s. 6
3. DIAKONI.....	s. 7
4. MISSION.....	s. 8
5. Doppastoral	s. 8
6. Konfirmandpastoral	s. 9
7. Vigselpastoral	s. 11
8. Begravningspastoral	s. 11
9. Församlingens verksamhet på teckenspråk mm	s. 15
10. Övrigt	s. 16
1. Det ekumeniska samarbetet	s. 16
2. Med andra församlingar inom Svenska kyrkan	s. 16
11. Information.....	s. 16
12. Revision av Församlingsinstruktionen.....	s. 16

1. Förord

Värsås pastorat består av två församlingar; Värsås-Varola-Vreten och Sventorp-Forsby församlingar. Eftersom det är *ett* arbetslag i pastoratet och all verksamhet är samplanerad, gör vi en gemensam församlingsinstruktion för båda församlingarna.

I vårt arbete med församlingsinstruktionen har vi utgått från Kyrkoordningens direktiv och biskopens direktiv i *Församlingsinstruktion i Skara stift. Inspirationshäfte*.

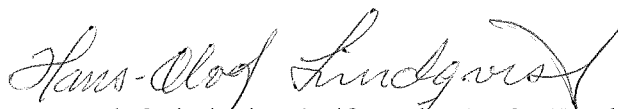
Som församlingar i Svenska kyrkan förutsätts vi arbeta efter de centrala och regionala direktiv och riktlinjer som kyrkan ger i Kyrkoordningen, Kyrkohandboken etc. För att begränsa textmassan i denna församlingsinstruktion refererar vi inte till nämnda handlingar.

I församlingsinstruktionen har vi inarbetat lokala riktlinjer för konfirmandarbetet och de kyrkliga handlingarna.

Sventorp den 8 november 2011

Richard Mellgren, kyrkoherde

Hans-Olof Lindqvist, Ordförande Värsås-Varola-Vretens kyrkoråd

Vivianne Andersson, Ordförande Sventorp-Forsbys kyrkoråd

Fastställd av Värsås-Varola-Vretens kyrkoråd den 18 oktober 2011

Fastställd av Sventorp-Forsbys kyrkoråd den 19 oktober 2011

Fastställd av Domkapitlet den

2. Vad är vi?

- Grundläggande definition.

Värsås pastorat består av två församlingar; Värsås - Varola - Vretens församling och Sventorp - Forsbys församling i Billings kontrakt, Skara stift inom Svenska kyrkan.

- Grundläggande uppgift – *Att bygga kyrka* genom gudstjänst, undervisning, mission och diakoni

Att vara kyrka i Värsås pastorat är att vara en del av skapelsen, livet och vardagen.

För att beskriva hur det lokalt är att vara kyrka i vårt pastorat tar vi vår utgångspunkt i följande bibelord:

Ni är världens ljus. En stad uppe på ett berg kan inte döljas, och när man tänder en lampa sätter man den inte under sädsmåttet utan på hållaren, så att den lyser för alla i huset. På samma sätt skall ert ljus lysa för människorna, så att de ser era goda gärningar och prisar er fader i himlen.
Matt 5:14-16

På samma sätt som att en stad eller en kyrka på en kulle inte kan döljas, så kan inte vår tro döljas. Även om vi i vissa situationer inte skulle vilja det, så har vi fått uppdraget av Jesus Kristus att vara världens ljus. Något som ibland kräver att vi vandrar över stock och sten, men att vi också tar pauser för att fylla på vårt andliga förråd. Då händer något. Vi får lyfta upp blicken och få perspektiv, både på livet men också i vår tro. Så kan vi gå ut i livets pilgrimsvandring medvetna om och styrka i att vi får vara världens ljus som ska skina i mörkret för alla människor. Vårt arbete med församlingsinstruktionen har varit fullt av pauser, men också av koncentration, vilja och målinriktning. Utgångspunkten för arbetet har varit att församlingsinstruktionen inte enbart ska vara ett arbetsmaterial under en kort period, utan också ett levande dokument för våra församlingar in i framtiden. Vi vill med våra mål och visioner vara ett levande ljus för alla människor i Värsås pastorat, och på så sätt *bygga kyrka* med våra egna liv.

3. Var är vi?

Värsås pastorat består geografiskt av östra delen av Skövde kommun och är ett utpräglat landsbygdsområde med två ungefär lika stora befolkningscentra i villasamhällena Värsås och Igelstorp.

Pastoratet har cirka 3 300 invånare varav 82 % är medlemmar i Svenska kyrkan.¹

Jordbruket är starkt i bygden med viss koncentration på mjölkproduktion i Värsås och Sventorp. Förutom lantbruk finns det ett antal småföretag i bygden.

De flesta som bor i området arbetar dock i Skövde.

Det bor många barnfamiljer i området vilket gör att åldrarna 0-20 år och 30-45 år är väl representerade. Däremot bor det inte så många i åldern 20-30 år i bygden. Ungdomarna flyttar in till staden.

Det finns skolor i Värsås, Varola och Sventorp för åldrarna 6-12 år.

Det finns servicebutik i Värsås och lanthandel i Varola.

Det finns tre idrottsföreningar i området; IFK Värsås, Igelstorps IK och Vretens BK där fotboll är huvudsporten. I Varola finns en stallklubb.

¹ Siffran är hämtad ur 2010 års bokslut.

Hembygdsföreningarna är aktiva i området. Det finns tre stycken; Värsås och Varola - Vretens och Sventorp- Forsbys hembygdsföreningar.

I Vreten och Sventorp finns det bygdegårdsföreningar.

Det finns en rödakorskrets i Värsås.

I Värsås finns ett bibliotek.

I Sventorp finns det även en skytteförening.

I området finns ytterligare två samfund representerade; Svenska missionskyrkan och Pingstkyrkan. De är fördelade på tre församlingar; Värsås missionsförsamling, Betaniaförsamlingen i Värsås och Sventorps missionsförsamling.

Värsås – Varola - Vretens församling var från början fyra församlingar. De båda medeltida församlingarna Edåsa och Ljunghem gick samman 1996 och bildade Vretens församling. Ljunghems kyrka dömdes ut under 1800 – talets förra del och en gemensam kyrka byggdes för församlingarna – Edhems kyrka – som stod färdig 1872. Kyrkan bytte namn 1997 till Vretens kyrka.

Varola var eget pastorat fram till 1961 med annexförsamlingarna Värsås, Edåsa och Ljunghem. Värsås pastorat bildades 1962. Under tiden 1962 – 1973 hörde Mofalla församling till pastoratet.

Sventorp - Forsby församling har från början varit tre församlingar; Sventorp, Suntetorp och Forsby. Norra delen av Sventorps församling bestod av Suntetorps församling fram till 1890 och hade en egen kyrka vid Suntetorps gård. Kyrkan drogs in av Gustav Vasa och har sedan länge legat i ruiner. Ett kapell byggdes 1933 i östra delen av gamla Suntetorps församling och fick namnet Suntorps kapell.

Sventorp och Forsby församlingar bildade eget pastorat 1861 – 1961. Innan dess var församlingarna en del i Skövde pastorat och sedan 1962 har de tillhört Värsås pastorat. Sventorp och Forsby gick samman till en församling 2002.

Pastorsexpeditionen är belägen i Sventorps Prästgård och är öppen måndag till fredag mellan kl. 8 och 12 och har telefon nr: 0500-42 50 09. Direktnummer till personal i pastoratet finns i pastoratets tidning Kyrknytt, på anslagstavlor vid kyrkorna och på Svenska kyrkans webbplats: www.svenskakyrkan.se/varsas.

4. Vad vill vi?

Visionen för verksamheten i våra församlingar utgår ifrån ***”Att alla människor i Värsås pastorat ska få en personlig tro på Jesus Kristus”***.

Församlingarnas grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Det är också församlingarnas ansvar att verksamheten erbjuds till alla som vistas i församlingarna. Denna vision grundar vi på Missionsbefallningen som är en central uppmaning från Jesus till folket att gå ut och göra alla människor till lärjungar. Därför behöver de som är engagerade i kyrkan med sitt liv försöka fullgöra denna tanke. Lära och liv behöver bli ett i en levande och dynamisk församling.

Vi har valt att under rubrikerna; gudstjänst, undervisning, diakoni och mission beskriva hur vi arbetar.

1. GUDSTJÄNST

Gudstjänstlivet är navet kring vilket allt församlingsarbete kretsar. Där samverkar präster, förtroendevalda, gudstjänstgrupper, sökare och församlingskärna, för att gestalta tron och ge den mening. Guds ord och framförallt evangeliet om Jesus Kristus, som det utläggs i predikan, är det som bär gudstjänsten tillsammans med nattvardsfirandet, lovsången och bönen. I gudstjänsten får församlingen hämta kraft inför kommande vecka. Den söndagliga gudstjänsten är en självklarhet för en församling som vill *bygga kyrka*. Här gäller inte bara hjärnans och hjärtats bekännelse, utan också fötternas bekännelse. En församling som är på väg stannar aldrig upp, utan är alltid på väg, nyfiken på människor och med gudstjänsten som regelbunden kraftkälla. I våra gudstjänster banar vi väg för människors möte med Gud. Vi strävar efter en gudstjänst, där många kan känna sig trygga och delaktiga och där alla som vill ska få möjlighet att fira mässa. Man ska som församlingsbo kunna delta i gudstjänstens förberedelse och vara med som t ex. körsångare, förbedjare och textläsare.

Vi firar två gudstjänster per söndag, en i var del av pastoratet, enligt någon av kyrkohandbokens alternativ för huvudgudstjänst.

Gudstjänst i Vårsås - Varola - Vretens församling firas enligt ett rullande tre-veckors schema; Vårsås - Varola - Vreten osv. Sålunda firas det gudstjänst i respektive kyrka vart tredje vecka. Två gånger i månaden firas det gudstjänst Sventorp kyrka. En gång i månaden är det gudstjänst i Forsby och en gång i Suntorps kapell. Under sommaren används Vretens kyrka och under vintern används Edåsa kyrka.

Några söndagar firas det flera gudstjänster, t ex. första advent och några helgdagar sammanlyses gudstjänsterna i pastoratet, t ex. annandag jul.

I pastoratet inbjuds det varje söndag till en gudstjänst med nattvardsfirande och en gudstjänst utan nattvard. För den som vill ska det även finnas möjlighet att tända ljus i ljusbäraren eller att i ro kunna sitta kvar i bänken.

Ibland firas familjegudstjänster och några gånger under året firas musikgudstjänster.

Musiken spelar för många människor en alldeles speciell roll i mötet med Gud. Musiken i gudstjänsten väljs och sammansätts för att ge förtydligande och eftertryck åt gudstjänstens tema. Några gånger per år inbjuds det till konsert.

Alla våra kyrkor används för de kyrkliga handlingarna: dop, vigsel och begravning. Konfirmationerna är vanligen förlagda till kyrkorna i Vårsås och Sventorp.

Alla kyrkor används till gudstjänst men på ett så ekonomiskt sätt som möjligt. Under kalla vintrar kan församlingshemmen i Vårsås och Varola användas för gudstjänst.

En gång i veckan firas det gudstjänst på äldreboendet Sörbacka, och en gång i månaden firas mässa. Detta görs i samarbete med Svenska missionskyrkan i pastoratet.

2. UNDERVISNING

All vår undervisningsverksamhet, där det finns tillfälle för samtal, är en form av diakoni. Även i de grupper som vi anser vara diakonala t ex. Kyrkis och Eftis förekommer undervisning. På samma sätt är t ex, grundkursen och konfirmandarbetet både diakonalt och undervisande.

All form av vår ”utåtriktade” undervisning (där vi tar kontakt) är en sorts mission, t ex. doputskick och skolarbete.

Gudstjänsterna är en tydlig plats för undervisning som är tillgänglig för alla.

Vår ambition är:

- att nå alla barn från 0 – 15 år i Värsås Pastorat, genom förskolorna, skolan och våra grupper.
- att alla som är intresserade ska hitta ett passande undervisningstillfälle.

Undervisning vi har i pastoratet:

För barn

- Doputskick med personligt besök vid ettårsdagen av dopet.
- Eftis - öppen fritidsverksamhet för skolbarn.
- Kyrkis - öppen verksamhet för föräldrar och barn.
- Körverksamhet
- Musikverkstan
- Musikelever
- Träffar med Värsås, Varola och Sventorps förskolors 4 -5 åringar, mest kring påsk och jul.
- Skolarbetet med Värsås, Varola och Sventorps skolor. Vi träffar alla skolklasser varje läsår. Nuvarande tematräffar är:
 - Barnskoleklass och åk 1: Julvandring/tema mobbing och "Gyllene regeln", vartannat år.
 - Åk. 2: Döden, sorg och Allhelgonahelgen.
 - Åk. 3: Kyrkdetektiver och psalmboksutdelning.
 - Åk. 4: Bibeläventyret GT - fyra träffar i klassrummet.
 - Åk. 5: Bibeläventyret NT - tre träffar i klassrummet.
 - Åk. 6: Påskvandring.
 - Psalmsång med åk 3 och 4 några gånger per termin.

För intresserade

- Alpha och Beta- kurser.
- Bibelstudium och andra studiecirklar.
- Grundkursen som är öppen för alla intresserade med en träff per termin under tre år.
- Konfirmandverksamhet
- Kyrkliga handlingar
- Kyrkoråd
- Kyrkvärdssamlingar och gudstjänstgrupper.
- Predikan vid gudstjänsterna.
- Pastoratskår
- Syföreningar

3. DIAKONI

Den diakonala tjänsten i Värsås pastorat är integrerad i nästan all verksamhet. Ur ett gudstjänstperspektiv ger kyrkvärdsgemenskapen och gudstjänstgrupperna med samlingar för planering och tjänstgöring möjlighet till att byta information om olika behov som finns i församlingen. Körer samlas än mer regelbundet och involverar fler människor som där blir sedda, bekräftade och får sociala behov tillgodosedda. Under några lördagar på sommaren hålls Forsby kyrka öppen med guidning, som avslutas med musikgudstjänst och kyrkkaffe. Till dessa träffar samlas människor från en betydligt större yta än det egna pastoratet och värdefulla kontakter knyts både under det förberedande arbetet och vid själva genomförandet. Vid de kyrkliga handlingarna skapas en naturlig mötesplats att möta andra och samtala. Den sociala aspekten vid dessa tillfällen kan utmynna i praktisk diakoni. Vi i församlingen anser att alla kan utöva diakoni.

Diakonin finns med som en naturlig del i församlingens undervisning. Under konfirmandtiden är kyrkan ett stöd i de ungas utveckling och sociala mognad. Ledare blir ofta både rollmodeller och bollplank. I studiecirkelns sammanhang blir ofta banden mellan deltagarna starka och vardagslivet lämnas inte utanför. I kyrkans grundkurs får deltagarna förståelse för diakonins innebörd och utrustas med verktyg för att gå vidare och ta sitt ansvar som medkristna. Pastoratskårens program involverar ofta diakonala frågor och gästföreläsare får möjlighet att ge insikter i verksamheter som pastoratet stöder, t ex Kvinnohuset i Skövde eller Hospice Gabriel. Kyrkans kontakter med skolan hjälper lärarna med ämnen såsom människovärde, religionskunskap och etik samtidigt som de ger elever stabilitet och fler vuxna att anförtro sig åt.

Diakonin kan även ses ur missionens perspektiv, när kyrkorådsledamöter gör hembesök och delar ut blommor inför julen och vid högtidsdagar. Att bära blomman kan lika mycket vara att bära Kristus till den som sitter ensam. Prästens hembesök vid de kyrkliga handlingarna är i en del fall av missionerande art, då man som församlingsbo kanske får sin första riktiga kontakt med kyrkan. Genom syföreningar har kyrkan kanske sin främsta missionskanal, som ofta är påtagligt diakonalt inriktad. I olika former hålls kyrkans lokaler öppna för de yngre och är en träffpunkt för föräldrar och barn. För ekonomiskt stöd finns pastoratets diakonikassa tillgänglig och ska utnyttjas till de som behöver, t ex att handla en kasse mat. I Vårsås pastorat sker en hel del av det diakonala arbetet ur samtliga perspektiv på en ekumenisk grund.

4. MISSION

Att komma till tro är individuellt och kan ta sig uttryck i olika handlingar: Ofta möter man den begynnande tron genom ett personligt tilltal från Gud, eller av en medkristen människa. Här kommer vi som församling in.

För att få en väl fungerande mission behövs alla församlingsmedlemmar, som var och en på sitt sätt kan sprida kunskap om kyrkan och Jesus. På ett konkret sätt är kyrkan utåt sett tydlig genom de många kyrkobyggnader vi har, men innehållet kan ibland vara grumlat av fördomar. Där behöver kyrkan och församlingen bli tydlig och utifrån gällande lokala förutsättningar berätta om kyrkan på ett personligt och tilltalande sätt, grundat i en personlig övertygelse och i tro på kyrkans framtid.

För att få till stånd ett missionsarbete behöver vi som församling vara öppna och välkomnade såväl inför nyinflyttande medlemmar, som för våra tidigare medlemmar och de som söker upp kyrkan utifrån. Detta kan ske genom dopsamtal, vigelsamtal, sorgesamtal, telefonsamtal och ”möten i byn” som inte är kopplade till gudstjänsten. Missionsarbete är liksom diakoni en handling, som visar att de vi möter är viktiga och måste ses. Att vi, som kyrka syns och verkar i samhället är viktigt, då vi också får möjlighet att sprida evangeliets budskap i ord och handling. I församlingen har vi tagit fram broschyren *17 anledningar att gå i kyrkan*, som vi delar ut. Denna innehåller 17 punkter om vad man kan möta/ uppleva i kyrkan och gudstjänsten. Det är även väsentligt att poängtera, att alla som är medlemmar och aktiva i församlingen är en viktig del i församlingens mission utåt.

Även vårt församlingsblad *Kyrknytt* bidrar till missionen genom att berätta om vår verksamhet och sprida kyrkans budskap.

5. Doppastoral

1. Inbjudan till dop och information om kyrkotillhörighet.

Alla i Vårsås pastorat kyrkotillhöriga som får barn inbjuds att döpa barnet. Denna inbjudan skickas från pastorexpeditionen och skrivs under av den präst som ansvarar för den församling där barnet föds. Denna inbjudan ska innehålla information om; hur

man blir medlem i Svenska kyrkan, något om vad dopet betyder, hur man praktiskt gör för att döpa sitt barn och några ord om kyrkans dopuppföljning, samt en CD skiva som innehåller förslag på doppsalmer.

2. *Hembesök*

Alla barndop ska föregås av ett hembesök av den präst som ska döpa barnet.

3. *Dopet*

Dopet sker vanligtvis i kyrkan och i första hand i församlingens söndagsgudstjänst, i andra hand vid en annan tid en söndag då det är gudstjänst i den kyrka där barnet ska döpas och i tredje hand på en annan söndag.

Endast i undantagsfall skall dop ske på lördagar eller annan helgdag.

Dopet kan också ske i en annan kyrka i pastoratet än församlingskyrkan, vid en friluftsgudstjänst eller i hemmet om så önskas. Här måste en lyhördhet för dopfamiljens önskemål beaktas vid varje enskilt samtal.

4. *Faddrar*

Enligt Kyrkoordningen kan den som är döpt bli fadder.

5. *Dopgudstjänsten*

När dopet sker i söndagens gudstjänst ska det i första hand ske efter lovsången i gudstjänstens början. Gudstjänsten ska i övrigt anpassas till dopet.

När dopet sker i en separat gudstjänst ska kantor medverka.

Dopfamiljen ska beredas möjlighet att medverka i dopet med textläsningar, böner mm.

6. *Dopuppföljning*

Den döpte ska uppvaktas med ett personligt besök från församlingen på ettårsdagen av dopet. Sedan skickas brev på två, fem, åtta och elvaårsdagen av dopet. Vid utskicket bifogas en folder med församlingarnas verksamhet till dopfamiljen.

Kyrkans undervisning för den döpte finns beskriven i församlingsinstruktionen.

7. *Dop av äldre barn och vuxna*

Förberedelser för dop av äldre barn och vuxna måste utformas individuellt och med pastoral omsorg och med hänsyn taget till situationen.

8. *2014*

År 2014 slår Svenska kyrkans regler för medlemskap från 1996 igenom så att de som står antecknade i väntan på dopet och inte har döpts, avförs från församlingens register. Mycket få barn har den positionen i Värsås pastorat. De är företrädesvis med ekumenisk anknytning. Kyrkoherden vidtar i god tid före 2014 lämpliga åtgärder för att informera de berörda.

6. Konfirmandpastoral

1. *Riktlinjer*

Konfirmandarbetet följer av domkapitlet antagna Riktlinjer för Svenska kyrkans konfirmandarbete.

2. *Inbjudan*

I maj inbjuds ungdomar som går i sjunde klass att börja konfirmationsläsning kommande höst. Inbjudan sker med personligt besök i skolorna och med brev.

Brev skickas också till föräldrarna. I inbjudningsbrevet ger vi goda argument för konfirmationsläsningen.

3. *Läsningens uppläggning*

Konfirmationsundervisningen börjar i september och avslutas med konfirmation i slutet av maj. Undervisningen ska vara förlagd till en veckokväll och en söndag i månaden. Vid läsning på söndagar skall stor vikt läggas vid planering och genomförande av gudstjänsten. Det är viktigt att förankra konfirmandernas schema hos föräldrarna.

4. *Läger*

I konfirmationsläsningen skall ingå två läger, ett i början (september) som skall handla om gudstjänst och nattvard och ett i slutet (april-maj) då konfirmationen förbereds.

5. *Föräldrakontakt*

Två samlingar för föräldrar skall ingå, en i början i anslutning till lägret och en i slutet i anslutning till konfirmationen. Föräldrar ska inbjudas att vara med i gudstjänsterna.

6. *Konfirmation och redovisning*

Redovisningen vid konfirmationen skall ske separat vid ett tillfälle en kväll i veckan före den söndag då konfirmationen sker. Till redovisningen inbjuds bara den närmaste familjen.

7. *Konfirmandarbetslaget*

Konfirmationsläsningen i Vårsås pastorat planeras gemensamt i arbetslaget, som består av; präster, kantorer och församlingsassistenter, och genomförs i lämpligt antal grupper beroende på antal konfirmander, företrädesvis en grupp i Vårsås-Varola-Vretens församling och en i Sventorp-Forsby församling.

8. *Samtal*

Varje konfirmand ska beredas möjlighet till minst ett personligt samtal under lästiden.

9. *Undervisningen*

Undervisningen av konfirmanderna innehåller: trosbekännelsen (Gud, skapelsen, Jesus, frälsaren, den helige ande och kyrkan), bönen (Herrens bön), dopet, nattvarden och budorden. Men undervisningen skall vara upplagd så att man prioriterar inläring genom upplevelse. Det vill säga att i stället för att lära sig psalmer utantill så att man kan sjunga dem ska man sjunga dem så att man lär sig dem utantill.

10. *Värde*

Värdet av konfirmationsläsningen i ekonomiska termer skall redovisas under konfirmationstiden.

11. *Vuxenkatekumenat*

Den som vill konfirmeras som vuxen skall beredas möjlighet till det. För den som har särskilda behov ska göras ansträngningar för att hitta en möjlighet för den att delta, antingen inom pastoratet eller i andra sammanhang.

7. Vigselpastoral

1. *Vigseln*

Vigseln bör ske i kyrkan. Ibland sker vigseln i en dopgudstjänst. Man bör då se till att de som är inbjudna till dopgudstjänst är medvetna om att en vigsel kommer att ske.

2. *Planering*

Bokning av vigsel sker ofta långt i förväg och utan att alla detaljer kan kontrolleras. Därför måste präster, kantorer och vaktmästare aktivt söka den information som behövs för var och en inför varje vigsel. En checklista för vigsels genomförande upprättas.

3. *Vigselsamtal*

Inför varje vigsel har ansvarig präst ett samtal med brudparet där den kristna synen på äktenskapet lyfts fram och de praktiska frågorna diskuteras.

4. *Sång och musik vid vigseln*

Präst och kantor ansvarar för att vägleda brudparet i vad som kan passa att sjunga vid vigseln och hur det genomförs. Musiken vid vigseln bestäms av kantor och brudpar.

5. *Övning*

För att skapa trygghet kring själva vigsellakten erbjuds övning på lämpligt sätt.

6. *Om barnen vid vigsel*

Vigseln är främst en gudstjänst för mannen och kvinnan som ska gifta sig. Men ofta är de redan föräldrar och då vill de att barnen ska vara med. Det kräver en särskild planering, i synnerhet om barnen är små.

7. *Smyckning av kyrkan*

Smyckning av kyrkan sker i samråd med vaktmästaren.

8. Begravningspastoral.

Begravning är i vidaste bemärkelse sättet att varaktigt ta hand om en avliden samt de riter som förknippas med det. Begravningen är en helhet som kan delas upp i tre olika huvudområden: praktiska åtgärder, begravningsceremoni och gravsättning. Planering, praktiska förberedelser och samordning är dödsboets ansvar. Det kan en begravningsentreprenör hjälpa till med. Begravningsceremoni som leds av präst i kyrka eller kapell kallas begravningsgudstjänst. Den har redan betalats via kyrkoavgiften och innebär därför inga extra kostnader om den avlidne var medlem i Svenska kyrkan.

Källa: www.svenskakyrkan.se

1. *Inledning*

Denna begravningspastoral är en lokal överenskommelse om hur anställda och förtroendevalda inom församlingarna i Vårsås pastorat avser att arbeta med begravningsfrågorna med fokus på det praktiska arbetet med den döde från dödsbädden till uppföljningen efter begravningsgudstjänsten. Dessa riktlinjer är instrument för såväl arbetsledning och kvalitetssäkring. De som omfattas av innehållet är präster, kyrkomusiker, vaktmästare, administrativ personal som är anställda i pastoratet

2. *Helheten*

I Vårsås pastorat används alla kyrkor för begravningar. Det innebär alltså att begravningsgudstjänster hålls i; Vårsås kyrka, Varola kyrka, Edåsa kyrka, Vretens kyrka, Forsby kyrka, Sventorps kyrka och Suntorps kapell. Vid alla kyrkor, utom Suntorps kapell, finns minst en kyrkogård. Sventorp och Varola har två kyrkogårdar. På Sventorps kyrkogård finns en minneslund och ett askgravskvarter finns på Varola kyrkogård strax intill kyrkan.

När det gäller borgliga begravningar hänvisar vi till Sventorps bygdegård och S:ta Birgittas kapell i Skövde.

När det gäller samarbete med Svenska Missionskyrkan, så upplåter vi våra kyrkor för dem som önskar att begravningsgudstjänsten ska ske där.

När det gäller begravningsplats för annan trosbekännare, har vi avtal med Skövde pastorat för att lösa detta.

Vid kremationsbegravningar sker kremeringarna på krematoriet vid S:ta Birgittas kapell i Skövde.

Kyrkoherden och kyrkogårdsnämndens ordförande har ansvaret för tillsyn och övergripande samordning av all verksamhet utifrån församlingens grundläggande uppgift, det vill säga det som avser gudstjänst, undervisning, diakoni och mission.

Kyrkvaktmästarna i Vårsås pastorat arbetar enligt löneformulär, vilket innebär att de i stor utsträckning själva planerar och genomför sitt arbete. Kyrkogårdsfrågor behandlas av Kyrkogårdsnämnden.

3. *Tillgänglighet m m.*

Bokning av begravning och minnesstund sker normalt med berörd präst, kantor och vaktmästare.

Prästerna står till förfogande när det gäller önskemål om exempelvis dödsförberedelse, sjukkommunion, utfärdsbön, visning/enskilt avsked, minnesstund efter begravningsgudstjänsten samt vid urnsättning.

Normalfallet är att begravningsgudstjänst hålls för avlidnen kyrkotillhörig. Om särskilda skäl föreligger och dessa är förenliga med den avlidnes önskan om en kyrklig begravning trots att personen inte är tillhörig, fattar kyrkoherden i den församling där begravningsgudstjänsten avses ske beslut i frågan i enlighet med Kyrkoordningen. De eventuella kostnader som kan uppkomma i samband en sådan begravning debiteras dödsboet efter att ha skriftligen redovisats före begravningen. Information om begravningsavgiften lämnas till den som går ur Svenska kyrkan.

För den som är medlem i Svenska kyrkan förekommer normalt inga kostnader som medlemsavgiften inte täcker.

Begravningsgudstjänsten följs upp av den präst som har haft begravningen.

4. *Barn*

Jämfört med tidigare är det idag vanligare att barn deltar i begravningsgudstjänsten. Det är av yttersta vikt att barnens situation som anhörig lyfts fram av församlingen.

Tjänstgörande präst är behjälplig genom att ta särskilt barnens och deras anhörigas frågor

på allvar, finnas tillgänglig och till exempel erbjuda en samling i kyrkan en stund innan gudstjänsten börjar. Det är också viktigt att all personal inom församlingsvården har beredskap att tala med barn om de existentiella frågor som väcks i samband med död och begravning.

I samband med kyrkans skolarbete tas frågan om sorg och död upp i anslutning till Allhelgonahelgen med alla barn i årskurs 2.

Skolorna har krisgrupper där prästerna är med. Skolorna har också en krisplan att följa vid akuta olycksfall. Ordning för minnesstund finns reglerad i krisplanen.

5. Begravningen

Sorgehuset - tacksägelse

Så fort ett dödsfall är meddelat ska prästen ta kontakt med sorgehuset och dag för tacksägelse ska fastställas.

6. Begravningsdag

Begravningsdagen fastställs till i första hand onsdag, torsdag eller fredag. Under vinterhalvåret får jordbegravningar inte påbörjas senare än kl 12.00.

Gravplats bestäms med vaktmästare och eventuellt gravskötsel ordnas via pastorexpeditionen. Intyg för gravsättning underskrivet av gravrättsinnehavaren måste finnas innan gravsättning kan ske.

7. Hembesök

Prästen gör hembesök och planerar begravningen med de anhöriga.

8. Sång och musik

Sång och musik bestäms av präst, kantor och sorgehus tillsammans.

Det är viktigt att kantorn så snabbt som möjligt får reda på önskemål om musik. I första hand ska levande sång och musik framföras vid begravningsgudstjänsten. Endast i undantagsfall och med särskilda skäl kan sång och musik spelas från cd-skiva.

9. Minnesstund

De anhöriga bestämmer oftast själva om de vill ha minnesstund eller inte, men det är viktigt att kyrkan verkar för att det hålls minnesstund och att prästen alltid är med då.

10. Begravningsgudstjänsten

Vid begravningsgudstjänsterna följs ordningen i Den svenska kyrkohandboken. Vid begravningen används Herrens bön i den ekumeniska formuleringen.

Vid jordbegravning skall prästen verka för att avsked alltid tas vid graven. Vid begravningen skall mikrofon användas. Vid behov tillkallas tolk på pastoratets bekostnad. Vid jordbegravning bärs blommorna ut och läggs vid graven efter gudstjänsten.

11. Bärare

Värsås pastorat håller inte med bärare utan det ordnas av begravningsbyrån eller de anhöriga. När det medför kostnad står pastoratet för den.

12. Efter begravningen

Efter kremationsbegravning erbjuder sig präst att närvara vid urnsättning om anhöriga så önskar. Prästen håller kontakt med sorgehuset efter begravningen på lämpligt sätt.

Etiska riktlinjer

Generella regler om ordning och etik på begravningsplatser finns i begravningslagen, där det anges att ”en begravningsplats ska hållas i ordnat och värdigt skick och den helgd som tillkommer de dödas vilorum skall alltid beaktas”.

Svenska kyrkans Församlingsförbund har dessutom i maj 2008 utfärdat etiska riktlinjer vid gravgrävning som ger mer detaljerade riktlinjer för hur gravöppning och återfyllning ska ske.

Samverkan

Det finnas ett levande samtal mellan alla som berörs av begravningsverksamheten – yrkesspecifikt, på pastoratsnivå och kontraktsnivå. Det kan vara oklart för allmänheten var pastorats – och församlingsgränser går och den enskilde kanske inte vet vilken församling man tillhör. Därför är det nödvändigt med god kommunikation mellan pastoraten så att kyrkans och begravningsbyråernas personal känner till hur riktlinjerna hos de olika pastoraten i området ser ut.

Det är viktigt att kyrkan har god kontakt med begravningsbyråerna. Samverkans – och samarbetsfrågor diskuteras dels löpande och dels vid en årlig sammankomst då kyrkoherden kallar berörda medarbetare, personal från begravningsbyråerna samt övriga präster och musiker i Billings kontrakt.

Inom ramen för Sjukhuskyrkan samverkar sjukhuspräst och sjukhusdiakon med sjukhuspersonalen i syfte att stödja döende människor, deras anhöriga och berörd personal. Pastoratets präster är med i detta arbete. Pastoratets handlande och hur samverkan med omkringliggande pastorat och aktuella samhällsfunktioner går till i krissituation beskrivs i pastoratets beredskapsplan.

Miljöhänsyn och miljöcertifiering

I all församlingsverksamhet bör användning av material och arbetsmetoder väljas med tanke på att orsaka så liten miljöpåverkan som möjligt. Krematoriet har den senaste tekniken inom rökgasrening. Fastställd arbetsmiljöpolicy ska följas.

Utbildningsplan

Vid personalutvecklingssamtal inventeras behov av utbildning och kompetensutveckling av alla anställda som arbetar med begrävningar.

Arbetsordning för grävning och återfyllning av kistgrav

Vid grävning används inhyrd maskin med förare samt en eller två anställda från pastoratet. Under grävningen säkras sidorna från ras med lämmar som späns ut med spännskruvar, vid rasbenägen mark även med spånt som slås ner innanför lämmarna. Efter avslutad grävning kläs alla sidor i graven med mattor. Även jordhögen intill graven kläs med mattor och därefter läggs gångplankor runt graven. Ett lock läggs på graven som skydd tills gravsättningen sker.

Efter gravsättningen återfylls graven snarast möjligt. Hela graven återfylls för hand av två anställda. Först fylls finare material på runt om och på kistan och därefter återfylls hela graven. Lämmarna som håller sidorna tas sedan bort en i taget tills graven är fylld. Därefter fylls det på med matjord så att det bildas en kulle på graven där blommorna från begrävningen läggs. Efter en till två månader planeras matjorden ut och graven besås med gräs. Inga maskiner eller jordstamps används för att packa jorden. Graven sjunker efter en tid ihop och då fylls det på med ny jord och gräs sås.

Per-Inge Jonsson, kyrkonämndens ordförande

Kommunikationsplan

Information om Svenska kyrkan i Värsås pastorat finns på webbplatsen www.svenskakyrkan.se/varsas, samt i Kyrknytt och i trycksaker om gravskötsel. Personalen samråder i begravningsfrågor en gång i månaden. Två gånger om året sker det tillsammans med Kyrkogårdsnämnden.

Konflikter

Det är nödvändigt att begravningsbyråerna redan vid bokningen informerar tjänstgörande präst i de fall komplicerade omständigheter råder. Det bör tidigt medvetandegöras hos de anhöriga att begravningstjänsten är offentlig och att ingen anhörig kan hindra en annan anhörig att närvara.

I övrigt handlägger pastoratet konflikter i anslutning till begravningar enligt de regler som finns i begravningslagen.

Uppföljning

Begravningspastoralen ses årligen över av kyrkoherden och kyrkogårdsnämndens ordförande och revideras vid behov.

Biskoparnas brev om begravning:

<http://www.svenskakyrkan.se/default.aspx?di=202487>

Begravningslagen:

<http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=3911&bet=1990:1144>

Kyrkoordningen:

<http://www.svenskakyrkan.se/kyrkoordningen/>

Etiska riktlinjer och säkerhet:

<http://www.svenskakyrkan.se/default.aspx?di=202537>

9. Församlingarnas verksamhet på teckenspråk mm.

Då församlingarna i Värsås pastorat har små resurser har vi inte möjlighet att ha egen verksamhet på teckenspråk. Här stöder vi oss på stiftets resurser och Skövde pastorat. När det gäller finskspråkig verksamhet finns det i Skövde.

Vi har inga andra språkliga minoritetsgrupper i pastoratet som kräver särskild uppmärksamhet.

10. Övrigt

1. *Det ekumeniska samarbetet.*
Församlingarna samverkar med Svenska Missionskyrkan och Betania i Värsås. Detta sker främst genom regelbundna ekumeniska råd sex gånger per år. Utöver detta firas ekumeniska gudstjänster vid större högtider, men också på sommarhalvåret. Den ekumeniska böneveckan planeras och genomförs i januari varje år i Värsås. Dessutom bjuds det in till ekumeniska Alpha- och Betakurser.
2. *Med andra församlingar inom Svenska kyrkan.*
När det gäller övrig samverkan inom svenska kyrkan kring verksamhetsfrågor sker ett samarbete med Skövde pastorat och Billings kontrakt. I kontraktet träffas prästerna för prästerliga överläggningar (PRÖL) sex gånger per år.

11. Information

1. Värsås pastorat har en egen hemsida: www.svenskakyrkan.se/varsas. Den ska innehålla viktigt information om personal och organisation. Den ska innehålla information om gudstjänster och verksamhet. Denna information ska uppdateras regelbundet.
2. Kyrknytt är informationsbladet för Värsås pastorat. Bladet kommer ut fyra gånger per år och innehåller: information om gudstjänster och övrig verksamhet, en betraktelse samt ett aktuellt reportage från någon av pastoratets verksamheter med mycket bilder.
3. Gudstjänster och verksamhet annonseras i predikoturererna varje vecka.
4. Vid särskilda arrangemang sätts det in annons.
5. Informationen som ges i predikoturer, annonser, på hemsidan och i Kyrknytt ska kontrolleras så att fel minimeras.
6. Värsås pastorat har nu även en Facebook sida, -Värsås pastorat, där predikoturer och övrig information till verksamhetens grupper hålls uppdaterad.

12. Revision av Församlingsinstruktionen

Uppföljning och utvärdering av Församlingsinstruktionen äger rum vid ny mandatperiod samt vid byte av kyrkoherde.